

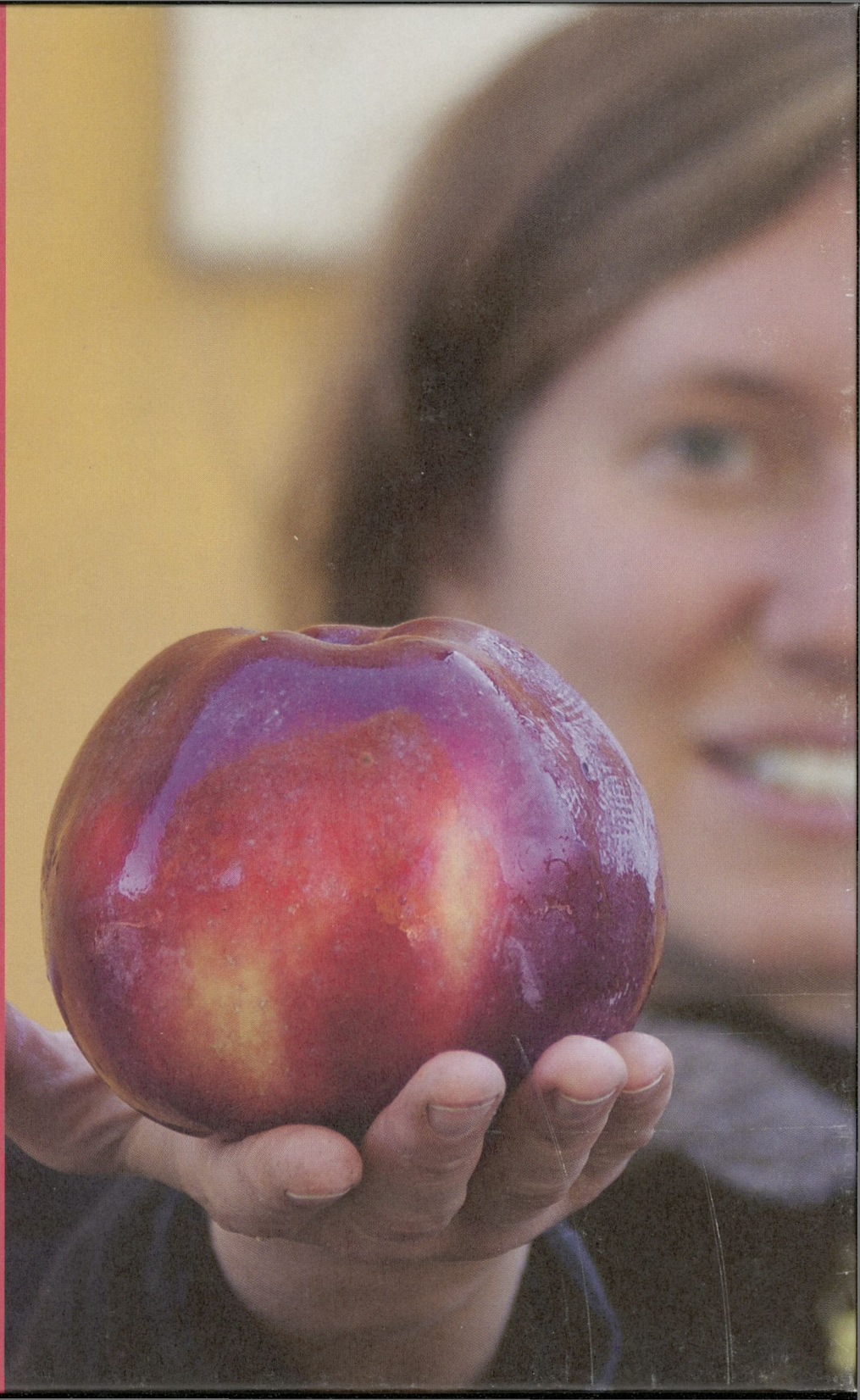
VÅR VARDAG - DITT MUSEUM FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

Red. Anders Carlsson

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN – Nordiska museets och Skansens årsbok – är en skatt av kulturhistoriska artiklar som har publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har i dag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvireras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

NORDISKA MUSEET

SKANSEN

Fataburen 2017

Nordiska museets förlag

Box 27820

115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se/förlag

www.nordiskamuseet.se/fataburen

www.fataburen.se

© Nordiska museet och respektive författare 2017

Redaktör Anders Carlsson

Medredaktör Ewa Kron

Bildredaktör Marie Tornehave

Bildbehandling Karolina Kristensson och Peter Segemark

Omslag och grafisk form Lena Eklund, Kolofon

Översättning Alan Crozier

Omslagets framsida Klara Holmqvist, sektionschef för trädgården vid Nordiska museets avdelning Julita gård, skriver i denna bok om humle, pelargoner, pioner och frukt. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

Pärmarnas insidor De nya tapeterna i Tottieska huset på Skansen är tillverkade av företaget Handtryckta Tapeter Långholmen AB. Mönstren är kopior av original av Johan Norman (1744–1808) som finns representerad i Nordiska museets samlingar. Foto: Handtryckta Tapeter Långholmen AB.

Tryck och repro Italgraf Media AB, Stockholm 2017

ISSN 0348 971 X

ISBN 978 91 7108 598 6

*Hemma i det
föränderliga Arktis*

Kontrasterna är stora i dagens Nuuk, huvudorten på Grönland. I hamnen ankrar kryssare från Ryssland och USA. Den som har tillgång till havsduglig båt kan erbjuda turisterna turer till vattenfall, där smältvatten strömmar från glaciärerna. De sista boende i fjordarna flyttades annars aktivt in till väldiga bostadsblock på 1970-talet, i enlighet med en dansk centralplan. Muralmålningar på husen hänvisar till inuitisk tradition, men många unga kommer sällan ut på havet mer. Graffiti och förbudsskyltar tävlar om ordet i de slitna trappuppgångarna.

I takt med accelererande klimatförändringar vänds världens blickar mot Arktis på nya sätt. Platser som, i övriga världen, länge betraktats som sinnebilder för det mest stabila och avlägsna har hamnat i centrum för många intressen. Arktis smältande isar har blivit en symbol för klimatfrågan och en brännpunkt säkerhetspolitiskt, ekonomiskt och kulturellt. Omvandlingen har existentiella dimensioner både globalt och lokalt. För de fyra miljoner människor som bor norr om polcirkeln, sätts livsmönster och relationer i gungning på olika sätt. Medan bland annat Grönland, Svalbard och Island upplever en ökad besöksström blir smältande permafrost och nedisning av lavar katastrofal för renar och renägare i Sápmi och Sibirien.

Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna är temat för en treårig forskningssamverkan mellan Nordiska museet

och Stockholms universitet som påbörjades hösten 2016. Som Hallwylsk gästprofessor i etnologi delar jag min tid mellan museum och akademi. I linje med vad som en gång formulerades i donationen till en Hallwylsk professur i nordisk och jämförande folklivsforskning är uppgiften att belysa människors liv i Norden genom bland annat vetenskaplig bearbetning av samlingar. Resultatet skulle, enligt donationsbrevet, kunna offentliggöras genom föreläsningar, vetenskapligt författande och »seminarieöfningar«. I den andan fortsätter vi.

Sedan våren 2017 arrangeras en ny seminarieriserie där inbjudna Arktisforskare från naturvetenskap, humaniora och konstnärlig forskning integreras med museets expertis och material. Samtidigt har temat etablerats publikt genom en parallell men öppen samtalsserie. Under rubriken *Arktiska spår* anordnas helkvällar med konstnärer, forskare, intendenten och samlingar. Nordiska museets rika samlingar aktiveras och används genom att föremål, arkivalier och fotografier tas upp till diskussion. Ämnen som hittills undersökts är polarexpeditioner och gruvor i norr. Hösten 2017 blir det samtal kring smältande isar och relationer mellan människor och djur i det föränderliga Arktis.

LOTTEN GUSTAFSSON REINIUS är Hallwylsk gästprofessor i etnologi vid Nordiska museet och Stockholms universitet.